

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์เป็นสัตว์สังคม¹ (social animal) ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นหมู่เป็นเหล่า มีระเบียบกฎเกณฑ์ และมีการติดต่อประสานสัมพันธ์กัน แต่โดยที่บุคคลแต่ละคนแตกต่างกันทั้งในค่านิยม บุคลิกภาพ ความรู้ ทักษะ ตลอดจนแนวความคิดเห็น ฉะนั้น เมื่อมาอยู่ร่วมกัน มนุษย์จึงปรารถนาที่จะได้รับการยอมรับนับถือในความสามารถและความคิดเห็นจากบุคคลอื่นในสังคม / มาสโลว์² (Maslow, 1970) กล่าวว่า ความต้องการเป็นที่ยอมรับในสังคม เป็นความต้องการขั้นมูลฐานประการหนึ่งของมนุษย์³ ดังนั้น บุคคลจึงมักจะพึงพอใจและเชื่อมั่นในความคิดเห็นของตนมากขึ้นถ้าหากสมาชิกอื่น ๆ ในสังคมให้การสนับสนุนและยอมรับความคิดเห็นของเขา แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าแนวความคิดของบุคคลนั้นแตกต่างไปจากสมาชิกอื่น ๆ ก็ก่อให้เกิดความไม่แน่ใจในความคิดเห็นของตน เกิดความไม่พึงพอใจตามมาและในที่สุดอาจเกิดความขัดแย้งขึ้นในสังคมนั้น

¹ไพฑูริย์ เครือแก้ว, ลักษณะสังคมไทย (พระนคร : โรงพิมพ์เล็ยงเชียงจงเจริญ, 2515), หน้า 48.

²Abraham H. Maslow, Motivation and Personality (New York : Harper & Row 1970), p.43.

³Arthur R. Cohen, Attitude Change and Social Influence (New York : Basic Books, Inc., 1964), p. 113.

ความขัดแย้งใดๆที่เกิดขึ้นในสังคม⁴ เป็นหน้าที่ของสมาชิกภายในสังคมนั้น จะต้องพยายามขจัดข้อขัดแย้งเหล่านี้ให้ได้ โดยมีวิธีทางแก้ไขอยู่ 2 ประการ คือ สมาชิกส่วนใหญ่ของสังคมยินยอมที่จะคล้อยตามแนวความคิดเห็นของบุคคลที่มีแนวความคิดต่างไปจากกลุ่มหรืออีกวิธีหนึ่งสมาชิกส่วนใหญ่ภายในกลุ่มพยายามชักจูง เกื้อหนุนกลุ่ม ให้บุคคลที่มีความคิดเห็นต่างออกไปหันมาเห็นคล้อยตามแนวความคิดของกลุ่ม

ในสภาพการณ์ที่เกิดความขัดแย้งนี้⁵ ถ้าหากบุคคลยังคงแนวความคิดที่แตกต่างจากบุคคลอื่น ๆ ในสังคมเอาไว้ ย่อมแสดงว่าบุคคลผู้นั้นเป็นผู้ที่มีความคิดเห็นอิสระ ไม่ขึ้นกับอิทธิพลใดๆ เป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองและ "เป็นตัวของตัวเอง" (independence) แต่ถ้าวัดบุคคลผู้ที่มีความคิดเห็นแตกต่างไปจากกลุ่ม พยายามที่จะเปลี่ยนแปลงแนวความคิดของตนเพื่อลดความตึงเครียดและข้อขัดแย้งของสมาชิกภายในกลุ่มให้หมดไป ย่อมถือได้ว่าเป็น "วิธีทางแห่งการคล้อยตาม" (conformity)

* มาร์โลว์ และ คราวน์⁶ (Marlowne and Crowne, 1961) ได้กล่าวถึง ความต้องการเป็นที่ยอมรับในสังคมนั้นว่า ทำให้บุคคลขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้า แสดงความคิดเห็นขัดแย้งกับกลุ่ม และ มาสโลว์⁷ (Maslow, 1958) ให้ความ

4 Arthur R. Cohen, op. cit., pp.114 - 115.

5 David Trench, Richard S. Crutchfield and Egerton L. Ballachy, Individual In Society (New York : McGraw - Hill Book Company, Inc., 1962), p.506.

6 D. Marlowe and Douglas P. Crowne, "Social Desirability and Response to Perceived Situational Demands" Journal of Consulting Psychology , 25(1961), 109-115.

7 A.H. Maslow, "Emotional Blocks to Creativity" Journal of Individual Psychology. 14(1958), 51 - 56.

เห็นว่า บุคคลที่คล้อยตามผู้น้อยเสมอ เป็นผู้ไม่รู้จักตัวของตัวเอง หรือไม่เข้าใจความรู้สึกอันแท้จริงของคน บุคคลเหล่านี้ เมื่อเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ หรือประสบปัญหาใดๆ ก็มักจะว้าวุ่น ท้อแท้ เพราะตัดสินใจไม่ไคว่ควรจะทำอย่างไร ชีวิตที่คล้อยตามเป็นชีวิตที่ไม่มีจุดหมาย ทำให้เป็นคนสิ้นคิด เป็นการคัดความต่องการและความสามารถแท้จริงของคนด้วยเหตุที่คนประเภทนี้มักจะดำเนินวิถีทางของตนตามยุทธงคุณวุฒิ⁸ ผู้บังคับบัญชา และตามแบบแผนของชนบธรรมเนียมประเพณี นอกจากนี้ แมคคิททริก⁹ (McKittrick, 1967) ยังได้ให้ความเห็นว่า บุคคลที่มีพฤติกรรมคล้อยตามความคิดเห็นของบุคคลอื่นยอมขาดโอกาสที่จะใช้ความคิดสร้างสรรค์และแสดงความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มที่

เมื่อพิจารณาบุคลิกภาพของบุคคลในสังคมไทยพบว่า¹⁰ คนไทยหรือเด็กไทยโดยทั่วไปมักจะไม่กล้าพูด ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นของตน ต่อสาธารณชน ทั้งนี้เนื่องจากระบบของสังคมไทยมีลักษณะ เป็นสังคมที่เคร่งครัดต่อประเพณีเดิม มีระบบเจ้าขุนมูลนาย เคารพยำเกรงผู้อาวุโส ไม่เป็นอิสระแก่ตน ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นโต้แย้งและประการสำคัญ¹¹ คือรักพวกพ้อง ไม่กล้ากระทำในสิ่งที่ไม่แตกต่างจากพวกพ้อง ทั้งนี้เพื่อรักษาไมตรี หรือความสัมพันธ์ต่อบุคคลอื่นๆ จะเห็นได้ว่า ลักษณะของคนไทยที่

8

Soren Kierkegaard, A Kierkegaard Anthology (New Jersey : Princeton University Press., 1961), p.36.

9

Ricky McKittrick, Creativity and Conformity (New Jersey : D. Van Nostral Company, Inc., 1967), pp.39-40.

10

วีรยุทธ วิเชียรโรตติ, "สังคมไมตรีสัมพันธ์กับการพัฒนาประเทศ" วารสารจิตวิทยา. 1(2513), 35-42.

11

คณะนิสิตปริญญาโทสังคม คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, "บุคลิกภาพแบบไทยกับการพัฒนาประเทศ" กุ่มย์ศึกษา, 9(กันยายน-ตุลาคม), 8-19.

กล่าวมาเป็นลักษณะของบุคคลที่คล้อยตามผู้อื่น รอตเตอร์¹² (Rotter, 1966) กล่าวว่า บุคคลที่มีลักษณะคล้อยตามผู้อื่นเป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จในสังคม บุคคลประเภทนี้มักจะแสดงพฤติกรรมต่างๆในการที่จะหลีกเลี่ยงหรือพยายามป้องกันตนเองจากการตำหนิของบุคคลอื่นในสังคม เพื่อมิให้สูญเสียความภาคภูมิใจในตนเอง และพยายามรักษาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในสังคมหรือนัยหนึ่งอาจกล่าวได้ว่า การคล้อยตามเป็นการที่บุคคลพยายามหลีกเลี่ยงความล้มเหลวที่เขาคิดว่าจะเกิดขึ้นถ้าทำผิดแยกไปจากผู้อื่น ความคิดเหล่านี้ ทำให้บุคคลขาดความเชื่อมั่นในตนเอง

จะเห็นได้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเองของบุคคลเป็นสาเหตุหนึ่งที่สำคัญในการทำให้เกิดพฤติกรรมการคล้อยตาม จากการสำรวจของคณะนิสิตปริญญาโทสังคม คณะครุศาสตร์¹³ ผลที่ได้ชี้ให้เห็นข้อเสียของการคล้อยตามว่า ทำให้เกิดผลเสียทางด้านเศรษฐกิจ ไม่คิดสิ่งผลิตใหม่ๆ ทำให้สังคมไม่เปลี่ยนแปลง อยู่ในสภาพคงที่ และมักถอยหลังเข้าคลอง นอกจากนี้ยังมีผลกระทบกระเทือนต่องานในสำนักงานบริหาร อีกด้วย เนื่องจากผู้ร่วมงานส่วนใหญ่มักยอมรับหรือคล้อยตามความคิดเห็นของหัวหน้า โดยไม่ยอมแสดงความคิดเห็นคัดค้านทั้งที่บางครั้งตนเองไม่เห็นด้วย

ดังนั้น จึงควรมีการแก้ไข บุคลิกภาพแบบชอบคล้อยตามและช่วยกันปลูกฝังให้คนไทยกล้าในการที่จะแสดงความคิดเห็น มีความเชื่อมั่นในตนเอง โดยแสดงให้เห็นผลเสียที่จะเกิดขึ้น

ถึงกระนั้นก็ตาม/พฤติกรรมการคล้อยตามมักจะปรากฏอยู่เสมอในทุกสังคม แม้ว่าในบางครั้ง บุคคลจะมีพฤติกรรมการคล้อยตามอันเกิดจากสภาพการณ์บังคับ—

12

Julian B. Rotter, Social Learning and Clinical Psychology (New York : Prentice- Hall 1954), p. 12.

13

คณะนิสิตปริญญาโทสังคม คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เรื่องเดียวกัน หน้าเดียวกัน.

นอกเหนือไปจากการที่บุคคลมีเหตุผลของตนเองในการคล้อยตาม/อย่างไรก็ดี พฤติกรรมการคล้อยตามนี้ ก็จะปรากฏในสภาพการณ์ที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาสภาพการณ์ที่ทำให้บุคคลเปลี่ยนความคิดเห็นของตนไปเหมือนบุคคลอื่น โดยทำการศึกษากับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ชั้นปีที่ 2 ซึ่งผู้วิจัยคาดว่า ผลจากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ทั้งในค่านิชาการและค่านิยมปฏิบัติต่อไป *

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การคล้อยตามเป็นเรื่องที่สำคัญเรื่องหนึ่งในทางจิตวิทยาสังคม นักจิตวิทยาหลายท่าน ได้ให้คำจำกัดความและหลักเกี่ยวกับการคล้อยตาม เช่น แบล¹⁵ (Bass, 1960) กล่าวว่า การคล้อยตามคือพฤติกรรมชนิดหนึ่งซึ่งบุคคลอยู่ภายใต้อิทธิพลของผู้อื่น เนื่องจากบุคคลนั้นต้องการรักษาความสัมพันธ์ของตนเองกับผู้อื่น แอสช¹⁶ (Asch, 1957) ได้อธิบายว่าการคล้อยตามเป็นลักษณะของบุคคลที่ขาดอิสระในการแสดงพฤติกรรม โดยบุคคลนั้นไปแสดงพฤติกรรมเหมือนผู้อื่น เบลคและมอร์ตัน¹⁷ (Blake and Mouton, 1961) สรุปไว้ในทำนองเดียวกันว่า การคล้อยตามเป็นลักษณะที่บุคคลพยายามเปลี่ยนพฤติกรรมที่แท้จริงของตน เพื่อรักษามลประโยชน์หรือผลสำเร็จในการปะทะสัมพันธ์ (interaction) กับกลุ่มคนทั่วไปในสังคม * และการคล้อยตามนี้แต่ละบุคคลจะมีลักษณะและระดับของการคล้อยตามแตกต่างกันออกไป แม้แต่บุคคลคนเดียวกันก็มีการคล้อยตามไม่คงที่ บางที่อาจคล้อยตามง่าย บางที่ก็ไม่คล้อยตาม

15 Bernard H. Bass, Leadership, Psychology and Organization Behavior (New York:Harper 1960), p. 94.

16 Solomon E. Asch, Social Psychology (New Jersey : Prentice-Hall 1957), 450.

17 Robert R. Blake and Jan Stygley Mouton, Conformity and Deviation (New York : Harper & Brother 1961), p. 1.

ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการคล้อยตาม

1. ทฤษฎีพฤติกรรมระหว่างบุคคล (Interpersonal Behavior Theory) ของแบส¹⁸ (Bass, 1960).

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของรอตเตอร์¹⁹ (Rotter, 1954).

ความทฤษฎีพฤติกรรมระหว่างบุคคล แบส (Bass) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมกรรมการคล้อยตามแตกต่างกันไว้ดังนี้

1. สถานการณ์ที่ทำให้เกิดการคล้อยตามต่างกันมีส่วนประกอบดังนี้

1.1 ขนาดของกลุ่ม

โดยทั่วไป ถ้าบุคคลสองคนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน บุคคลใดบุคคลหนึ่งในจำนวนสองคนนั้นจะเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นของตนไปยอมรับความคิดเห็นของอีกคนหนึ่งนั้นย่อมเกิดขึ้นน้อยมาก ในทางตรงกันข้ามถ้าความคิดเห็นของบุคคลหนึ่งแตกต่างไปจากบุคคลอื่น ๆ ในกลุ่มที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น เช่น 3 หรือ 4 คน โอกาสที่บุคคลนั้นจะถูกชักจูงให้เปลี่ยนความคิดเห็นของตนไปเหมือนกับกลุ่มย่อมเกิดขึ้นได้มาก ทั้งนี้ ถ้าจำนวนสมาชิกในกลุ่มเพิ่มขึ้นมากมีผลทำให้บุคคลเกิดพฤติกรรมกรรมการคล้อยตามมากขึ้นกว่าเดิม ดังผลการวิจัยของโกลเบิร์ก²⁰ (Goldberg, 1954) และ คีค²¹ (Kidd, 1955)

¹⁸Bernard M. Bass, op. cit., pp. 17-342.

¹⁹Julian B. Rotter., loc.cit.

²⁰S.C.Coldberg, "Three situational Determinants of conformity to social Norms" Journal of Abnomal and Social Psychology. 49(1954), 325-329.

²¹J.S. Kidd, "social Influence phenomena in a Task Oriented Group situation" Journal of Abnormal and social Psychology. 51 (1955), 390-393.

1.2 ความคิดเห็นของบุคคลภายในกลุ่ม

พฤติกรรมการคล้อยตามของบุคคลจะมากขึ้นหรือน้อยลงเพียงใดขึ้นอยู่กับข้อขัดแย้งระหว่างบุคคลกับกลุ่ม ถ้าจำนวนสมาชิกที่มากกว่าในกลุ่มยึดถือแนวความคิดเห็นในทำนองเดียวกัน แนวโน้มของบุคคลที่จะเกิดความคิดเห็นคล้อยตามกลุ่มจะมากขึ้น เพราะความคิดเห็นนั้นๆได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกส่วนใหญ่ แต่ถ้าผลที่ได้รับจากข้อคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มมีการขัดแย้งกัน พฤติกรรมการคล้อยตามก็จะเกิดขึ้นน้อยมากหรือไม่เกิดขึ้นเลย ดังผลการวิจัยของ ฮาร์ดี²² (Hardy, 1957) มอร์ตัน เบลค และ ออมสเต็ด²³ (Mouton Blake and Olmstead, 1956).

1.3 สภาพแวดล้อม

ถ้าการแสดงพฤติกรรมนั้นจำเป็นต้องแสดงออกในที่สาธารณะ มีผู้อื่นรับรู่มาก การคล้อยตามจะเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากบุคคลต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม บุคคลนั้นจึงยอมลดความถูกต้องที่ขัดแย้งของตนที่มีอยู่ไปเหมือนกับกลุ่ม ตรงกันข้าม ถ้าเป็นการแสดงความคิดเห็นแบบลับ มีผู้อื่นเห็นน้อย โอกาสในการคล้อยตามจะลดลง เนื่องจากบุคคลมีความเป็นอิสระในการที่จะแสดงความคิดเห็นของตนตามประสบการณ์ ความรู้จากอดีตที่บุคคลได้รับมาทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยไม่มีอิทธิพลของกลุ่มมาบังคับ ดังผลจากการศึกษาของ เมนเซล²⁴ (Menzel, 1957) ซึ่งสนับสนุนทฤษฎีของ แอสไนซัน

²²K.R.Hardy, "Determinants of Conformity and Attitude Change" Journal of Abnormal and Social Psychology. 54(1957), 289-294.

²³J.S.Mouton, R.R.Blake and J.A.Olmstead, "The Relationship Between Frequency of Yielding and the Disclosure of Personal Identity" Journal of Personality. 24(1956), 339-396.

²⁴H.Menzel, "Public and Private Conformity Under Different Conditions of Acceptance in the Group" Journal of Abnormal and Social Psychology. 55(1957), 388-402.

1.4 องค์ประกอบของกลุ่ม

บุคคลใดก็ตาม ถ้าอยู่ในกลุ่มที่สมาชิกมีความคุ้นเคยกันแล้ว จะทำให้บุคคลนั้นมีพฤติกรรมคล้อยตามกลุ่มมากกว่าอยู่ในกลุ่มที่สมาชิกเป็นคนแปลกหน้า ทั้งนี้ เพราะบุคคลจะมีความรู้สึกไว้วางใจ เชื่อถือ ตลอดจนพร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกที่ตนคุ้นเคยอยู่แล้ว นอกจากนี้ บุคคลไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นผิดแผกไปจากกลุ่มที่ตนเองคุ้นเคยอยู่แล้ว ค่ายเกรงว่าจะทำให้สมาชิกในกลุ่มขาดความเชื่อถือ หรือสูญเสียสัมพันธภาพไป ซึ่งความรู้สึกเช่นนั้นแทบจะไม่เกิดขึ้นถ้าบุคคลอยู่ในกลุ่มที่สมาชิกเป็นคนแปลกหน้า ทั้งนี้ จากการวิจัยของ ไชเบาทและสตรีกแลนด์²⁵ (Thibaut and Strickland, 1956) แลมเบอทและลอว์²⁶ (Lambert and Lowy, 1957) ให้ผลไปในทำนองเดียวกัน

2. ความแตกต่างของบุคคลในพฤติกรรมการคล้อยตาม

2.1 ความแตกต่างระหว่างเพศ

ในสังคมทั่วไปจะเห็นได้ว่าเพศหญิงมักจะเป็นผู้ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี หัวอ่อน ชอบฟังผู้อื่น หลีกเลียงการขัดแย้งกับผู้อื่น มีอารมณ์อ่อนไหวง่าย ส่วนเพศชายจะมีความเข้มแข็ง มีเหตุผล เป็นตัวของตัวเอง มีความมั่นคงในอารมณ์ ลักษณะความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิงดังกล่าวเป็นสาเหตุที่ทำให้เพศหญิงมีแนวโน้มในการที่จะเกิดพฤติกรรมการคล้อยตามมากกว่าชาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการ

²⁵J.W. Thibaut and L. Strickland, "Psychological Set and Social Conformity" Journal of Personality, 25(1956), 115-129.

²⁶W.E. Lambert and F.H. Lowy, "Effects of the Presence and Discussion of Others on Expressed Attitudes" Canadian Journal of Psychology, 11(1957), 151-156.

การศึกษาของ ครัทช์ฟิลด์²⁷ (Crutchfield, 1955) โคลีแมน เบลค และมอร์ตัน²⁸ (Coleman, Blake and Mouton, 1958).

2.2 ความแตกต่างระหว่างอายุ

เมื่ออยู่ในกลุ่มสมาชิกวัยเดียวกัน พบว่า เด็กจะถูกชักจูงให้เกิดการคล้อยตามได้ง่าย ซึ่งตรงกันข้ามกับผู้ใหญ่ ทั้งนี้เนื่องจากผู้ใหญ่จะมีประสบการณ์และการเรียนรู้ต่างๆที่เคยได้รับมามากกว่าเด็ก ดังนั้น จึงทำให้การตัดสินใจหรือการแก้ปัญหาของเด็กและผู้ใหญ่มีความแตกต่างกันไป ผู้ใหญ่จะมีการไตร่ตรอง เต็มไปด้วยเหตุผล ส่วนเด็กนั้น การตัดสินใจหรือการแก้ปัญหามีแนวโน้มเป็นไปตามอิทธิพลของกลุ่มมากกว่าที่จะใช้เหตุผลและผล นอกจากนี้ แมส (Bass) ยังได้กล่าวต่อไปว่า ผู้ใหญ่จะชักจูงเด็กให้เกิดการคล้อยตามได้ง่ายกว่าที่เด็กจะชักจูงผู้ใหญ่ เกิดการคล้อยตามความนึกเห็นของคน

2.3 ความสามารถของบุคคล

บุคคลที่มีระดับความสามารถต่ำ หรือไม่ค่อยเฉลียวฉลาดมักจะขาดความเชื่อมั่นหรือความกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นของคน เพราะว่า ความนึกเห็นของบุคคลเหล่านี้มีน้อยครั้งมากที่จะได้รับการยอมรับจากกลุ่ม ดังนั้น ถ้าสมาชิกคนใดในกลุ่มแสดงให้เห็นว่าเขามีความสามารถในการที่จะแก้ปัญหาได้ บุคคลเหล่านั้นก็จะคล้อยตามได้ง่าย

²⁷ R.S. Crutchfield, "Conformity and Character" American Psychologists . 10(1955), 199-198.

²⁸ J.F. Coleman, R.R. Blake and J.S. Mouton, "Task Difficulty and Conformity Pressures" Journal of Abnormal and Social Psychology, 57(1958), 120-122.

ถึงเช่น นากามูรา³⁰ (Nakamura, 1958) พบว่า ผู้ที่มีระดับสติปัญญาต่ำจะคล้อยตามความคิดเห็นของบุคคลอื่นมากกว่าผู้ที่มีระดับสติปัญญาสูง

2.3 สถานภาพทางสังคม

สถานภาพทางสังคมมีผลทำให้เกิดพฤติกรรมการคล้อยตามต่างกัน บุคคลที่มีสถานภาพต่ำกว่ามักจะคล้อยตามบุคคลที่มีสถานภาพสูงกว่า เพราะบุคคลที่อยู่ในสถานภาพทางสังคมสูงจะทำให้คนอื่นในสังคมเกิดความรู้สึกยกย่องนับถือ เชื้อพียงความคิดเห็นของเขา มากกว่าบุคคลที่อยู่ในสถานภาพทางสังคมต่ำ ผลการวิจัยของ โจนส์ เวลส์ และ ทอร์รี่³¹ (Jones, Wells and Torry, 1958) สนับสนุนทฤษฎีข้อนี้

2.4 ประสบการณ์ที่ผ่านมาในอดีต

2.4.1. ความสำเร็จที่เคยได้รับ

การตัดสินใจของบุคคลที่ประสบความสำเร็จล้มเหลวในอดีตมีแนวโน้มที่จะคล้อยตามบุคคลอื่นๆ ง่าย ตรงกันข้ามกับบุคคลที่ประสบความสำเร็จในอดีต เขาจะตัดสินใจปัญหาต่างๆ ด้วยความคิดเห็นของตนเองมากกว่าคล้อยตามบุคคลอื่น เพราะความสำเร็จที่บุคคลเหล่านี้เคยประสบมาในอดีตทำให้เขาเกิดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ในการที่จะกระทำสิ่งใดตามแนวความคิดของตน ไม่คล้อยตามผู้อื่น ซึ่งตรงกับที่ มอสเนอร์³² (Mausner, 1955) ได้ทำการศึกษาไว้

³⁰C.Y. Nakamura, "Conformity and Problem Solving" Journal of Abnormal and Social Psychology, 56(1958), 315-320.

³¹E.E. Jones, H.H. Wells and R. Torry, "Some Effect of Feed Back From Experimenter and Conformity Behavior" Journal of Abnormal and Social Psychology. 57(1958), 207-213.

³²B. Mausner, "Studies in Social Interaction : A Conceptual Scheme" Journal of Social Psychology. 41(1955), 259-270.

2.4.2 การอบรมเลี้ยงดู

การที่บุคคลมีพฤติกรรมในการคล้อยตามมากนั้นเมื่อสาเหตุเนื่องมาจากบิดามารดาเป็นคนที่หยาบคาย เข้มงวด ชอบลงโทษ บิดามารดาที่มีลักษณะที่ดังกล่าวก่อให้เกิดบุคลิกภาพในการที่จะแสดงความคิดเห็น ภัยเกรงว่าความคิดเห็นหรือการกระทำของตนอาจจะไม่เป็นที่พอใจของบิดามารดา แล้วตนจะได้รับการคุกคามเยียนตี นอกจากนี้ บางครอบครัวมีการฝึกให้ลูกรู้จักพึ่งตัวเองหรือช่วยเหลือตัวเองซ้ำทำให้เด็กไม่รู้จักโต เด็กเหล่านี้จะเกิดปัญหาอย่างมากในการที่จะแสดงความคิดเห็นหรือกระทำการต่างๆด้วยตนเอง จึงทำให้เกิดการคล้อยตามบุคคลอื่นได้ง่าย และผลการศึกษาของเครบส์³³ (Krebs, 1958) ก็ให้การสนับสนุนทฤษฎีนี้

3. องค์ประกอบทางบุคลิกภาพ

3.1 บุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตัวเองสูง (High self-esteem) จะมีพฤติกรรมในการคล้อยตามน้อยกว่าบุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตัวเองต่ำ เพราะบุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงจะเป็นผู้ที่มีความเชื่อในความสามารถและเชื่อในความคิดเห็นของตน มีลักษณะเป็นผู้นำ ซึ่งตรงกันข้ามกับผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ นอกจากนี้ แบล (Bass) ยังกล่าวต่อไปอีกว่า บุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงยังมีอิทธิพลในการชักจูงใจให้ผู้อื่นมาคล้อยตามความคิดเห็นของตนได้มากกว่าที่เขาจะถูกบุคคลอื่นเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นของเขา ทั้งนี้ตรงกับผลการศึกษาของ ลีจและแจคสัน³⁴ (Leage and Jackson, 1964).

³³ A.M.Krebs, "Two Determinants of Conformity : Age of Independence Training and Achievement" Journal of Abnormal and Social Psychology. 56(1958), 130-131.

³⁴ Betty Jo Leage and Douglas N. Jackson, "Conformity Veridicality and Self Esteem" Journal of Abnormal and Social Psychology. 68(1964),

3.2 ความวิตกกังวลมีผลทำให้ระงับการคล้อยตามต่างกัน บุคคลที่มีความวิตกกังวลสูงจะมีความรู้สึกที่จะคล้อยตามความคิดเห็นของผู้อื่นมากกว่าที่จะมีความรู้สึกต่อต้านเพราะบุคคลเหล่านี้พยายามที่จะคล้อยตามเพื่อที่จะขจัดความกลัวและการไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม ไม่กล้าประพฤติก่อนนอกกรอบนอกทาง และมักจะชอบฟังผู้อื่น ซึ่งตรงกันข้ามกับบุคคลที่มีความวิตกกังวลต่ำ ดังผลการวิจัยของ เซอริฟและฮาร์วี³⁵ (Sherif and Harvey, 1952)。

3.3 เกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเองของบุคคล บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงเป็นผู้ที่เชื่อในความสามารถและความคิดเห็นของตนเอง ดังนั้น การตัดสินใจปัญหาต่างๆบุคคลเหล่านี้จะใช้วิจารณญาณของตน ไม่คล้อยตามหรือเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นเดิมของตนไปเหมือนบุคคลอื่นง่ายๆ ซึ่งเป็นไปในทำนองเดียวกับผลที่ได้จากการศึกษาของ ดีเวสตา³⁶ (Divesta, 1959)。

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

องค์ประกอบที่น่าสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรม การคล้อยตามอีกประการหนึ่งได้แก่ "ความเชื่อในเรื่องอัตถิวิสัย" (Belief in Internal - External Control)

³⁵ M. Sherif and O. J. Harvey, "A Study in Ego Functioning : Elimination of Stable Anchorages in Individual and Groups Situations" Sociometry, 15(1952), 272-305.

³⁶ F. G. Divesta, "Effects of Confidence and Motivation on Susceptibility to Informational Social Influence" Journal of Abnormal and Social Psychology, 59(1959), 204-209.

รอตเตอร์³⁷ (Rotter, 1966) ได้ให้ความหมายของลักษณะความเชื่อ
 ในเรื่องอัตลิติตเช่นเกี่ยวกับ "ความเชื่อมั่นในตนเอง" โดยใช้ชื่อเรียกบุคคลที่มีความ
 เชื่อมั่นในตนเองสูงว่า เป็นผู้มีความเชื่อในอัตลิติตจากภายใน (internality)
 และใช้ชื่อเรียกบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองต่ำว่า เป็นผู้มีความเชื่อในอัตลิติตจาก
 ภายนอก (Externality) นอกจากนี้ รอตเตอร์ ยังได้สรุปความเชื่อของบุคคล
 ทั้ง 2 ลักษณะว่า³⁸ บุคคลที่มีความเชื่อในอัตลิติตจากภายในนั้นเชื่อว่าความสำเร็จ
 หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเป็นผลเนื่องมาจากการกระทำของตนเอง ส่วนบุคคลที่มีความ
 เชื่อในอัตลิติตจากภายนอกเป็นผู้ที่เชื่อว่าสิ่งใดๆที่เกิดขึ้นกับตนขึ้นอยู่กับอิทธิพลของอำนาจ
 ภายนอกที่ตนควบคุมไม่ได้ เช่น โชคกลาง อำนาจเหนือธรรมชาติ หรือ อำนาจของ
 คนอื่น

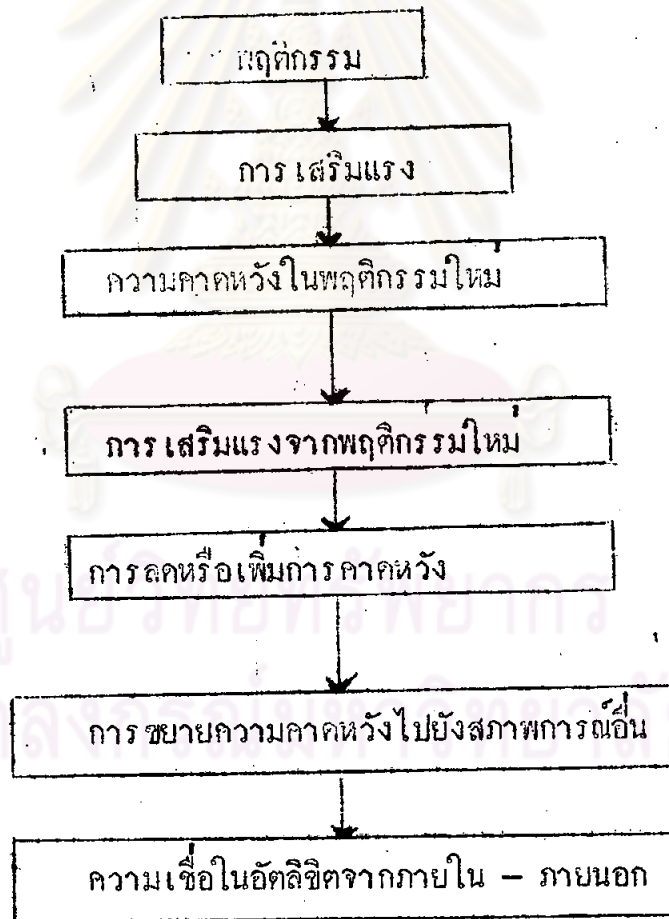
รอตเตอร์³⁹ ได้อธิบายถึงการที่บุคคลมีความเชื่อในอัตลิติตต่างกันโดยอ้าง
 อิงทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมว่า เมื่อบุคคลกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดลงไปและได้รับการ
 เสริมแรงบุคคลนั้นจะคาดหวังว่า ถ้าแสดงพฤติกรรมเดิมซ้ำอีกในสภาพที่คล้ายกันกับ
 สภาพการณ์เดิมจะได้รับการเสริมแรง ถ้าเป็นไปตามที่เขาคาดหวังไว้ ความคาดหวัง
 ของเขาจะเพิ่มขึ้น ถ้าผิดหวัง ความคาดหวังจะลดลง การลดและเพิ่มความคาดหวัง

³⁷ Julian B. Rotter, "Generalized Expectancies for Internal versus External Control of Reinforcement" Psychological Monograph. 60(1966), 1-25.

³⁸ Ibid.

³⁹ Ibid., pp. 2-3.

ในสภาพการณ์อื่นๆเป็นการ ขยายความคาดหวังจากสภาพการณ์เดิมไปยังสภาพการณ์ใหม่ที่คุณคิดว่าคล้ายคลึงหรือเกี่ยวข้องกับสภาพการณ์เดิม ถ้าประสบการณ์ที่ผ่านมาได้รับการเสริมแรงบ่อยครั้ง เมื่อแสดงพฤติกรรมเช่นนั้นจะเ็นผลให้คุณคิดว่าสิ่งที่ได้รับนั้นเนื่องมาจากการกระทำของตนเอง แต่ถ้าไม่ค่อยได้รับการเสริมแรงจะทำให้คุณรู้สึกว่าคุณได้รับนั้นไม่ได้เนื่องมาจากการกระทำของตนเอง แต่ได้รับเนื่องจากโชค ความบังเอิญ หรือสิ่งที่มีอิทธิพลในสิ่งแวดล้อมบังคาลให้เกิดขึ้น ซึ่งผู้วิจัยขอสรุปเป็นแผนผังไคดังนี้

รอตเตอร์⁴⁰ (Rotter, 1954) ได้กล่าวว่พฤติกรรมการคล้อยตามมีส่วนเกี่ยวข้องกับลักษณะความเชื่อในเรื่องอัตถิวิติ บุคคลที่มีความเชื่อในอัตถิวิติจากภายในจะมีการต่อต้านความคิดเห็นหรือไม่คล้อยตามความคิดเห็นของผู้อื่นโดยง่าย บุคคลประเภทนี้มีความกระตือรือร้น กล้าแสดงความคิดเห็นและมีความเชื่อมั่นในตนเอง ในการที่จะกระทำางานต่างๆ ส่วนบุคคลที่มีความเชื่อในอัตถิวิติจากภายนอกจะมีลักษณะในการที่จะต่อต้านความคิดเห็นของผู้อื่นน้อยมาก บุคคลประเภทนี้ขาดความกระตือรือร้นเฉื่อยชา ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นและขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ฉะนั้น ความเชื่อในเรื่องอัตถิวิติจากภายใน - ภายนอก จึงเป็นมูลเหตุหนึ่งที่สำคัญในการแสดงพฤติกรรมการคล้อยตาม

จากทฤษฎีที่อ้างมาจะเห็นว่าพฤติกรรมการคล้อยตามมีตัวแปรที่สำคัญเข้ามาเกี่ยวข้องกับอยู่มาก เช่น จากทฤษฎีของแบส (Bass) มีองค์ประกอบใหญ่ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการคล้อยตามได้แก่ สถานการณ์ ความแตกต่างของบุคคลและองค์ประกอบทางบุคลิกภาพ ผู้วิจัยสนใจนำเอาองค์ประกอบทางด้านความแตกต่างระหว่างบุคคลมาทำการศึกษาโดยพิจารณาตัวแปรที่เกี่ยวกับสถานการณ์ทางสังคมของบุคคล เพื่อต้องการทราบว่า เมื่อนักศึกษาอยู่ในสถานการณ์ที่เป็นกลุ่มครูและสถานการณ์ที่เป็นกลุ่มเพื่อนจะมีพฤติกรรมการคล้อยตามเป็น อย่างไร ผู้วิจัยมีความเชื่อว่าตัวแปรดังกล่าวจะมีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมการคล้อยตามของบุคคลในสังคมไทย นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้นำเอาตัวแปรด้านเพศเข้ามาศึกษาด้วย เพื่อต้องการทราบว่า เพศชายและเพศหญิงจะมีพฤติกรรมการคล้อยตามแตกต่างกันหรือไม่

006424

จากทฤษฎีของรอตเตอร์ (Rotter) เห็นว่าตัวแปรที่น่าสนใจอย่างยิ่งในการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการคล้อยตาม นอกจากตัวแปรทั้ง 2 ตัวแปรที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ได้แก่ ความเชื่อในเรื่องอรรถสิทธิ์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำตัวแปรเกี่ยวกับความเชื่อในเรื่องอรรถสิทธิ์มาทำการศึกษาในครั้งนี้ด้วย และผลที่ได้รับจากการวิจัยจะแสดงให้เห็นลักษณะพฤติกรรมกรรมการคล้อยตามของเด็กไทย ทั้งยังเป็นแนวทางในการที่จะศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการคล้อยตามในกว้างขวางต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แอสช⁴¹ (Asch, 1957) ได้ทำการศึกษาสภาพการณ์ที่จะทำให้เกิดพฤติกรรมกรรมการคล้อยตามหรือสถานการณ์ที่ทำให้บุคคลไม่กล้าแสดงความคิดเห็นของตน ออกมาโดยอิสระ เขาได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยว่า อิทธิพลของสังคมหรือแรงผลักดันของกลุ่มมีผลทำให้บุคคลเปลี่ยนความคิดเห็นเดิมมาคล้อยตามกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยจำนวน 31 คน ดำเนินการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคล กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนจะเข้าร่วมในการตอบปัญหาเกี่ยวกับกลุ่มนักแนะ ซึ่งเป็นนักศึกษารวม 6 คน ที่เข้าร่วมในการทดลองครั้งนี้โดยสมัครใจ นักศึกษาทั้ง 6 คนนี้จะได้รับการแนะนำกับผู้ดำเนินการทดสอบล่วงหน้าแล้ว ถึงวิธีในการตอบแบบทดสอบ แบบทดสอบนี้ประกอบด้วยกระดาษขาว 2 แผ่น แผ่นแรกประกอบด้วยเส้นตรงเส้นเดียว ซึ่งเป็นเส้นตรงมาตรฐานที่กำหนดให้แผ่นที่สองประกอบด้วยเส้นตรง 3 เส้น ซึ่งมีความยาวต่างกัน และมีเส้นตรงเส้นหนึ่งในสามเส้นนี้ยาวเท่ากับเส้นตรงในแผ่นแรก ผู้รับการทดสอบจะต้องตัดสินใจว่าในแบบทดสอบแต่ละข้อ มีเส้นใดที่ยาวเท่ากัน เมื่อเริ่มการทดสอบ เขาจัดให้นักศึกษาผู้รับการทดสอบกับกลุ่มนักแนะทั้งกล่าวเขานั่งหน้ากระดานเรียงหนึ่ง และพยายามสร้างสถานการณ์ให้ผู้รับการทดสอบ

⁴¹ Solomon E. Asch, *op.cit.*, pp.451-455.

ต้องเข้านั่งเป็นอันดับสุดท้ายโดยบังเอิญ จากนั้นนักศึกษาทั้ง 7 คนจะต้องเข้าร่วมในการทำแบบทดสอบเพื่อวัดพฤติกรรมการคล้อยตาม ซึ่งเป็นการประมาณความยาวของเส้นตรงมีทั้งหมด 12 ข้อ แบบทดสอบนี้ได้นำไปทดลองสอบมาก่อนแล้วว่าบุคคลทั่วไปสามารถประเมินความยาวด้วยตนเองได้อย่างถูกต้อง การตอบแบบทดสอบให้ตอบดัง ๆ เป็นรายบุคคล โดยกลุ่มนักแนะจะเป็นผู้ตอบก่อนทั้งหมด และแกล้งตอบผิดความจริงจำนวน 7 ข้อ เพื่อดูว่าผู้รับการทดสอบตอบผิดตามกลุ่มนักแนะหรือไม่ ส่วนอีก 5 ข้อให้กลุ่มนักแนะตอบถูกต้องตามความจริง เพื่อรักษามรรยาทในการทดสอบไม่ให้ผิดปกติ ผลจากการทดสอบปรากฏว่าผู้รับการทดสอบตอบแบบทดสอบผิดตามกลุ่มนักแนะถึง 40 % ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานของเขาที่ว่าแรงผลักดันของกลุ่มมีผลทำให้บุคคลเกิดการคล้อยตาม และเมื่อความถี่เห็นของบุคคลในกลุ่มสอดคล้องกันเองเกี่ยวกับหมด ก็จะทำให้เกิดการคล้อยตามมากขึ้นซึ่งตรงกับทฤษฎีของแมส

งานวิจัยที่แสดงถึงอิทธิพลของกลุ่มครูและกลุ่มเพื่อนที่มีต่อพฤติกรรมการคล้อยตาม

พาเทลและกอร์ดอน⁴² (Patel and Gordon, 1960) ได้ทำการศึกษาเพื่อค้นหาลักษณะบางประการในตัวบุคคลและสิ่งแวดล้อมที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีอิทธิพลทำให้เกิดการคล้อยตามหรือเกิดการเพิกเฉยไม่เห็นด้วย ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ได้แก่ ระยะเวลา สถานภาพของบุคคล ระดับความยากง่ายของงานและเพศ ส่วนตัวแปรตามได้แก่ คะแนนพฤติกรรมใดแก่การคล้อยตาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้อยู่ในระดับชั้นที่ 10, 11 และ 12 แบบทดสอบที่ใช้ในการศึกษาเป็นศัพท์ภาษาอังกฤษจำนวน 30 ข้อ แต่ละข้อมีคำตอบให้เลือก 5 คำตอบ ทั้งนี้มีเพียงคำตอบเดียวที่ถูกต้อง จัดสภาพการณ์ใน

42

Ambalal S. Patel and Jesse E. Gordon, "Some Personal and Situational Determinants of Yielding to Influence" Journal of Abnormal and Social Psychology. 61(1960), 411-418.

การทดลอง ใหญ่ได้รับการทดลองจำนวนครั้งหนึ่งของแต่ละระดับชั้นได้รับคำแนะนำ
 ต่างกันในการทำแบบทดสอบ ผู้รับการทดลองครั้งแรกของแต่ละระดับชั้นจะได้รับคำแนะนำ
 นำว่า แบบทดสอบนี้ได้นักเรียนที่มีการศึกษาอยู่ในระดับชั้นสูงกว่าผู้รับการทดลอง
 1 ปีทำมาก่อนแล้ว ส่วนผู้รับการทดลองอีกครั้งหนึ่งของแต่ละระดับชั้นจะได้รับคำแนะนำ
 ว่า แบบทดสอบนี้ได้นักเรียนที่มีการศึกษาอยู่ในระดับชั้นต่ำกว่าผู้รับการทดลอง 1 ปี
 ทำมาก่อนแล้ว และให้คำแนะนำแก่ผู้รับการทดลองทั้ง 2 กลุ่มต่อไปอีกว่า เนื่องจาก
 คำตอบที่ได้รับในสมุคคำตอบนั้นมีบางข้ออาจทำไม่ถูกต้อง หรือไม่ตั้งใจตอบ จึงนำมา
 ให้ผู้รับการทดลองตรวจทานอีกครั้งหนึ่ง

จากนั้นดำเนินการทดลองโดยแจกแบบทดสอบพร้อมทั้งสมุคคำตอบซึ่งผู้
 วิจัยได้จัดเตรียม พร้อมทั้งเฉลยคำตอบทั้งหมดไว้แล้ว ประกอบไปด้วยคำตอบที่เฉลย
 ไว้อย่างถูกต้องจำนวน 11 ข้อ และคำตอบที่เฉลยผิดความหมายที่แท้จริงจำนวน
 19 ข้อ ข้อคำตอบที่เฉลยไว้อย่างถูกต้อง ถูกจัดเรียงไว้ใน 4 ข้อแรกก่อน เพื่อให้
 ผู้รับการทดลองเกิดความมั่นใจ ส่วนคำตอบที่ถูกต้องอีก 7 ข้อ ได้จัดเรียงแบบไม่มี
 ระบบหรือแบบสุ่ม

การคิดคะแนนพฤติกรรมผลการทดลองตาม คิดจากข้อคำตอบที่ไม่ถูกต้อง
 จำนวน 19 ข้อเท่านั้น ข้อใดที่ผู้รับการทดลองตอบผิดคำถามผู้นั้นถือว่าเป็นคะแนนการ
 ยอมรับอิทธิพลของผู้นั้นหรือคะแนนการคล้อยตาม เพื่อรู้ระดับความยากง่ายของแบบ
 ทดสอบที่ให้ทำ หลังจากดำเนินการสอบไปแล้วประมาณ 3 อาทิตย์ นำแบบทดสอบนั้น
 มาให้นักเรียนในแต่ละระดับชั้นทำอีกครั้งหนึ่ง เพื่อรู้ความเข้าใจทั่ว ๆ ไป โดยให้
 เขียนเครื่องหมายว่า ข้อใดที่ไม่รู้ความหมายหรือข้อใดที่รู้ความหมาย จากการคิดคะแนน
 การคล้อยตามของผู้รับการทดลอง เป็นรายบุคคล ผลปรากฏว่า

1. การยอมรับอิทธิพลของผู้นั้นพบว่าสูงมากในเพศหญิงมากกว่าเพศชาย
2. คำตอบของกลุ่มที่มีการศึกษาอยู่ในระดับชั้นสูงได้รับการยอมรับมากกว่า
 คำตอบของกลุ่มที่มีการศึกษาอยู่ในระดับชั้นที่ต่ำกว่า

3. การยอมรับอิทธิพลของผู้อื่นในงานที่ยากมากกว่างานที่ง่าย
4. นักเรียนในระดับชั้นที่ 12 ยอมรับอิทธิพลของผู้อื่นน้อยกว่านักเรียนในระดับชั้นที่ 10 และ 11

5. ความแตกต่างระหว่างเพศชาย และเพศหญิงในการยอมรับอิทธิพลของผู้อื่นจะลดลง เมื่ออยู่ในระดับชั้นที่สูงขึ้น

จากการศึกษาครั้งนี้จะเห็นได้ว่า ระดับอายุ สถานภาพของบุคคล ระดับความยากง่ายของงาน มีอิทธิพลที่ทำให้เกิดการคล้อยตามต่างกัน บุคคลยิ่งอายุมากขึ้นโอกาสที่จะคล้อยตามก็ยิ่งน้อยลง บุคคลที่อยู่ในสถานภาพที่สูงกว่า เช่น มีการศึกษาสูงกว่า มีอายุมากกว่า มีอิทธิพลชักจูงทำให้บุคคลที่อยู่ในสถานภาพที่ต่ำกว่า เกิดการคล้อยตามมากขึ้น ขณะเดียวกันงานที่ยากก็ทำให้บุคคลคล้อยตามได้มากกว่างานที่ง่าย และเมื่อพิจารณาในเรื่องเพศ จะเห็นได้ว่าเพศหญิงมีแนวโน้มในการคล้อยตามมากกว่าเพศชาย

จากคูเบซัคและวอลเตอร์⁴³ (Jacubezak and walters, 1958) ได้ทำการสำรวจอิทธิพลของผู้ใหญ่ และเพื่อนในการให้คำแนะนำโดยทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างระดับวิทยาลัย ซึ่งเป็นผู้สมัครใจมาร่วมการทดลองครั้งนี้จำนวน 24 คน ให้กลุ่มตัวอย่างทุกคนตอบแบบสอบถามวัดการฟังผู้อื่นแล้วแบ่งเป็น 2 กลุ่มเท่า ๆ กัน เป็นกลุ่มมีลักษณะฟังผู้อื่นสูงและกลุ่มมีลักษณะฟังผู้อื่นต่ำ ทั้งสองกลุ่มได้รับการอธิบายเกี่ยวกับการขับเคลื่อนเครื่องยนต์ ในการทดลองของกลุ่มตัวอย่างจำนวนครึ่งหนึ่งของแต่ละกลุ่มจะได้รับคำแนะนำจากเพื่อนเป็นอันดับแรก หลังจากนั้นให้ผู้ใหญ่มาให้คำแนะนำ

⁴³Leonard Jacubezak and Richard H. walters, "An Experiment Investigation of suggest Ability in Term of Dependency Behavior." American psychologists. 31(1958), 328.

จากผู้ใหญ่เป็นอันดับแรก หลังจากนั้นให้เพื่อนมาให้คำแนะนำซ้ำอีกครั้งหนึ่ง คะแนนที่ได้รับจะดูจากความไว้วางใจของผู้เรียนว่า จะมีความเชื่อในการให้คำแนะนำเพียงไร ผลปรากฏว่า กลุ่มผู้เรียนทำตามคำแนะนำของผู้ใหญ่มากกว่าทำตามคำแนะนำของเพื่อน ส่วนผู้ที่มีลักษณะพึ่งผู้อื่นสูง และผู้ที่ไม่มีความแตกต่างกันด้านการทำตามคำแนะนำของผู้ใหญ่หรือเพื่อน

แอทกิน 44 (Atkirs, 1970) ได้ทำการศึกษาอิทธิพลของกลุ่มผู้ใหญ่ และกลุ่มเพื่อนต่อพฤติกรรมในการ คล้อยตามของ เด็กที่มีความผิดปกติทางอารมณ์ (Disturbed Child) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นเด็กชายนิรชาวจานวน 51 คน มีระดับสติปัญญาโดยเฉลี่ย 101 จำนวน 36 คน อายุเฉลี่ยขณะทำการทดลอง 10 ปี 2 เดือน มีระดับสติปัญญาโดยเฉลี่ย 97 อีกจำนวน 15 คน อายุเฉลี่ย 10 ปี 4 เดือน แบ่งกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเป็น 4 กลุ่ม ในแต่ละกลุ่มมีจำนวนเท่ากัน งานที่ให้ นักเรียนทำในการทดลองครั้งนี้คือให้เปรียบเทียบความยาวของ เส้นตรงโดยเลือกเส้นตรง เส้นใดเส้นหนึ่งในสามเส้น ซึ่งยาวเท่ากับเส้นตรงมาตรฐานที่กำหนดให้กลุ่มชายเข้ารับการทดลองรายบุคคล ในกลุ่มแรกผู้รับการทดลองแต่ละคนจะเข้ารับการทดลองร่วมกับ กลุ่มนักแนะซึ่งเป็นผู้ใหญ่เพศชาย กลุ่มที่สองจะเข้าร่วมทำงานพร้อมกับกลุ่มนักแนะซึ่งเป็นผู้ใหญ่เพศหญิง กลุ่มที่สามจะเข้าร่วมทำงานพร้อมกับกลุ่มนักแนะซึ่งเป็นเพื่อน จำนวนของสมาชิกในกลุ่มมีคณะและประเภทมี 5 คน ส่วนกลุ่มที่สี่เป็นกลุ่มควบคุม ให้กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนทำงานโดยอิสระ วิธีดำเนินการทดลองและการให้คะแนนกระทำ เช่นเดียวกับการทดลองของแอสช์ (Asch) ผลจากการทดลองปรากฏว่าไม่พบ ความแตกต่างกันด้านพฤติกรรมการคล้อยตามของผู้เข้ารับการทดลองทั้งสามกลุ่ม ไม่ว่าจะ เป็นสิ่งที่ผู้รับการทดลองทำงานด้วยความนึกถึงตนของนักแนะอิสระหรือทำงาน

ร่วมกับบุคคลอื่น

ผลการทดลองครั้งนี้ มีความขัดแย้งกับผลงานวิจัยของบุคคลอื่น ๆ เช่น พาเทลและกอร์ดอน⁴⁵ (Patel and Gordon, 1960) จากุเบซัคและวอลเตอร์⁴⁶ (Jacubezak and Walters, 1958) จึงน่าสนใจอย่างยิ่งในการนำตัวแปรเกี่ยวกับอิทธิพลของครูและเพื่อนมาทำการศึกษาซ้ำอีกครั้งหนึ่ง อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงสภาพการณ์ซึ่งเป็นกลุ่มครูและกลุ่มเพื่อนในพฤติกรรมกรรมการทดลองตาม จากผลงานวิจัยส่วนใหญ่ เช่นพาเทลและกอร์ดอน จากุเบซัคและวอลเตอร์พบว่า บุคคลมักเชื่อฟังคำแนะนำของผู้ใหญ่มากกว่าเพื่อน และผู้ที่มีระดับความรู้สูงกว่า อาวุโสกว่า มีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมกรรมการทดลองตาม น่าจะสรุปได้ว่ากลุ่มครูมีอิทธิพลในการทำให้เกิดพฤติกรรมกรรมการทดลองตามมากกว่ากลุ่มเพื่อน ซึ่งสนับสนุนทฤษฎีของเบส (Bass) ที่ว่าผู้ใหญ่มีอิทธิพลชักจูงให้เกิดการทดลองตามมากกว่า และสถานภาพทางสังคมของบุคคลที่ชักจูงมีผลทำให้เกิดพฤติกรรมกรรมการทดลองตามต่างกัน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานข้อที่ 1 ไว้ว่า ในสภาพการณ์ที่เป็นกลุ่มครูและในสภาพการณ์ที่เป็นกลุ่มเพื่อน นักศึกษาจะมีระดับพฤติกรรมกรรมการทดลองตามแตกต่างกัน

งานวิจัยเกี่ยวกับความเชื่อในเรื่องอัตถิวิสัยที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการทดลองตาม

แฮมิลตัน⁴⁷ (Hamilton, 1973) เป็นผู้ที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อในอัตถิวิสัยจากภายใน-ภายนอก และพฤติกรรมกรรมการทดลองตาม

⁴⁵ Ambalal S. Patel and Jesse E. Gordon., loc.cit.

⁴⁶ Leonard Jacubezak and Richard H. Walters., loc.cit.

⁴⁷ Peter Kerr. Hamilton, "The Effect of Dogmatic and Opinion Confident-Types on Small Group Conformity" Journal of Abnormal and Social Psychology. 72(1973), 31-33.

เขาได้ทำการศึกษากับนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยจำนวน 150 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ตามคะแนนที่ได้รับจากแบบสอบถามวัดความเชื่อในเรื่องอัตลัษิตของรอกเตอร์ ผู้ที่ได้รับคะแนนจากแบบสอบถามสูงจำนวน 30 % ของกลุ่มจัดเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีความเชื่อในอัตลัษิตจากภายนอก ส่วนผู้ที่ได้รับคะแนนจากแบบสอบถามต่ำจำนวน 30 % ของกลุ่ม จัดเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีความเชื่อในอัตลัษิตจากภายใน ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้รวมทั้งสิ้น 90 คน ดำเนินการทดลองตามวิธีของแอสช์ (Asch) โดยให้กลุ่มตัวอย่างเปรียบเทียบความยาวของเส้นตรงที่กำหนดให้เช่นกัน กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจะเข้ารับการทดสอบในทั้ง 2 สภาพการณ์ ในสภาพการณ์แรกกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนต้องตอบแบบทดสอบวัดพฤติกรรมการคล้อยตามด้วยความคิดเห็นของตนตามลำพัง ส่วนสภาพการณ์ที่ 2 กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนต้องตอบแบบทดสอบร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ซึ่งเป็นกลุ่มนัคนะจำนวน 6 คน เป็นชายและหญิงเท่า ๆ กัน ผลปรากฏว่ากลุ่มที่มีความเชื่อในอัตลัษิตจากภายนอกเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นเดิมของตนในครั้งแรกไปคล้อยตามบุคคลอื่นซึ่งเป็นกลุ่มนัคนะ ซึ่งตรงกันข้ามกับกลุ่มที่มีความเชื่อในอัตลัษิตจากภายใน พบว่าไม่มีความแตกต่างกันในผลที่ได้รับจากแบบทดสอบเมื่อกลุ่มตัวอย่างตอบด้วยความคิดเห็นของตนตามลำพัง หรือเมื่อตอบร่วมกับกลุ่มนัคนะ จากนั้นเขาได้แยกพิจารณาลักษณะย่อยของกลุ่มที่มีความเชื่อในเรื่องอัตลัษิตจากภายในออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่พวกที่มีความเชื่อมั่นในความคิดเห็นของตนและพวกที่มีความเชื่ออย่างฝังใจ (Dogmatism) พบว่าผู้ที่มีความเชื่ออย่างฝังใจไม่คล้อยตามผู้อื่นโดยง่ายในการแสดงความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่น ในทำนองเดียวกับที่ผู้ที่มีความเชื่อมั่นในความคิดเห็นของตน มีความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็นด้วยตนเองตามลำพังไม่คล้อยตามบุคคลอื่น

ผลจากการวิจัยครั้งนี้จะเห็นได้ว่า กลุ่มที่มีความเชื่อในอัตลัษิตจากภายใน ย่อมเกิดความมั่นใจในตนเองมากกว่า ดังนั้นในการตอบแบบทดสอบหรือการแสดงความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่นในสังคม บุคคลเหล่านี้ก็ยังคง เชื่อในความสามาร ของตนเอง

ไม่คล้อยไปตามกลุ่มได้ง่าย ซึ่งตรงกันข้ามกับกลุ่มที่มีความเชื่อในอัตลัษิตจากภายนอก บุคคลเหล่านี้จะเชื่อในความสามารถของตนเองต่ำ ขาดความมั่นใจในตนเอง ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นของตน จึงเกิดการคล้อยตามไปกับความคิดเห็นของผู้อื่นในสังคมได้ง่าย

..... | ฮอชบอม 48 (Hochbaum, 1954) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรม การคล้อยตามของบุคคลซึ่งมีความเชื่อมั่นในตนเองต่างกัน โดยตั้งสมมติฐานของการ วิจัยครั้งนี้ว่า

1. การทำให้สมาชิกในกลุ่มรู้สึกว่าคุณมีความคิดผิดแยกไปจากบุคคลอื่น ๆ ในกลุ่ม จะมีผลทำให้เขาพยายามเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นไปตามที่คนกลุ่มใหญ่เห็น คล้อยตามกัน และพฤติกรรมเช่นนี้จะพบน้อยลงในบุคคลที่เชื่อในความสามารถของตนเองสูง

2. แรงผลักดันที่จะทำให้เกิดความคิดคล้อยตามกลุ่มจะพบในกลุ่มสมาชิก ผู้ที่มีความสามารถต่ำ มากกว่าในกลุ่มสมาชิกที่มีความสามารถสูง

3. บุคคลที่เชื่อว่าตนเองมีความสามารถสูง จะเกิดความเชื่อมั่นใน ตนมาก เนื่องจากความคิดเห็นของเขาได้รับการสนับสนุนจากผู้ใหญ่ จึงเป็นการน้อย มากที่บุคคลเหล่านี้จะเปลี่ยนความคิดเห็นของตนไปเหมือนกลุ่ม ซึ่งตรงกันข้ามกับผู้ที่ เชื่อมั่นในตนเองต่ำ จะยิ่งเชื่อในความสามารถของตนน้อยลง เมื่อเขาความคิดเห็น ซัดแย้งกับกลุ่ม ดังนั้นโอกาสที่จะเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นไปเหมือนกลุ่มจึงมีมากกว่า

กลุ่มตัวอย่างที่เขาสามารถทดลองครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้สมัครใจจำนวน

142 คน เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และปีที่ 2 ของมหาวิทยาลัยมิชิแกนและมิสซูรี

แบ่งกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้ออกเป็น 22 กลุ่ม สมาชิกในแต่ละกลุ่มมีจำนวนต่างกันไปในจำนวนนี้มี 13 กลุ่ม ประกอบไปด้วยสมาชิกกลุ่มละ 7 คน อีก 6 กลุ่มประกอบไปด้วยสมาชิกกลุ่มละ 6 คน ส่วนกลุ่มที่เหลืออีก 3 กลุ่ม ประกอบไปด้วยสมาชิกกลุ่มละ 5 คน จัดสภาพการณ์ในการทดลอง โดยให้ผู้รับการทดลองทุกคนในกลุ่มนั่งห่าง ๆ กัน แต่ละคนจะไม่สามารถมองเห็นหรือทราบว่สมาชิกในกลุ่มเขียนข้อคิดเห็นในกระดาษ หรือได้รับอะไรจากผู้ดำเนินการทดลองบ้าง และสมาชิกทุกคนจะมีหมายเลขประจำตัวเพื่อใช้เขียนแทนชื่อจริง ก่อนดำเนินการทดลอง ผู้เข้ารับการทดลองจะได้รับการฝึกหัดให้แสดงความคิดเห็นตอบคำถามเกี่ยวกับชีวประวัติของบุคคล 5 คน เป็นเรื่องสั้น ๆ ง่าย ๆ คล้ายคลึงกับเรื่องที่จะใช้ทดสอบจริง ๆ เนื้อเรื่องประกอบไปด้วยชีวิตในวัยเด็ก ความสัมพันธ์กับพ่อแม่ พี่น้อง คนอื่น ๆ และเรื่องราวที่สำคัญในชีวิต จากนั้นให้ทุกคนคาดการณ์ล่วงหน้าว่า เมื่อเขาเหล่านั้นโตขึ้นหรือเป็นผู้ใหญ่ จะมีบุคลิกลักษณะเป็นเช่นไร ในการตอบแต่ละเรื่อง จะมีข้อคำถามให้เลือก 3 ข้อ (เลือกข้อไหนก็ถูกเพราะเป็นเหตุการณ์ที่เป็นไปได้ทั้งนั้น) ให้ผู้รับการทดลองเลือกข้อที่เขาคิดว่าถูกที่สุดเพียงข้อเดียว เมื่อทุกคนส่งกระดาษคำตอบแล้ว ผู้ดำเนินการทดลองจะแจกผลการตอบซึ่งได้เตรียมไว้ 2 ชนิด ชนิดแรกจะแจกให้ผู้เข้ารับการทดลองจำนวนครึ่งหนึ่งของทั้งหมด เป็นการสร้างสภาพการณ์อันทำให้ผู้เข้ารับการทดลองมีความรู้สึกว่าคุณเป็นผู้ที่มี "ความเชื่อมั่นในตนเองสูง" โดยบอกว่าเขาไม่เพียงแต่จะตอบปัญหาได้ถูกหมดทั้ง 5 เรื่องเท่านั้น แต่ยังเป็นคนเดียวที่ตอบได้ถูกต้อง ในขณะที่คนอื่น ๆ ตอบถูกเพียง 1 ข้อ 2 ข้อ หรือ 3 ข้อเท่านั้น การกระทำเช่นนี้เชื่อว่าจะทำให้ผู้เข้ารับการทดลองมีความรู้สึกว่าตนเป็นผู้มีความสามารถพิเศษ และเก่งกว่าคนอื่น ๆ ในกลุ่มของเขา ส่วนรายงานผลชนิดที่ 2 ซึ่งแจกให้ผู้รับการทดลองจำนวนอีกครึ่งหนึ่ง เป็นการสร้างสภาพการณ์อันทำให้ผู้เข้ารับการทดลองมีความรู้สึกว่าตนเป็นผู้ที่มี "ความเชื่อมั่นในตนเองต่ำ" โดยบอกว่าเขาตอบปัญหาถูกเพียงข้อเดียวเท่านั้น ในขณะที่คนอื่น ๆ ในกลุ่มตอบถูกอย่างน้อย 3 ข้อ และมีบางคนที่ตอบถูกทั้งหมด 5 ข้อ การกระทำเช่นนี้เชื่อว่า

จะทำให้ผู้เข้ารับการทดลองคิดว่าตนเป็นผู้ที่มีความสามารถและเป็นคนที่อ่อนในกลุ่ม
 เริ่มดำเนินการทดลองโดยให้ผู้เข้ารับการทดลองศึกษาเกี่ยวกับประวัติ
 ของฮอรัซ (Horace) ซึ่งคล้าย ๆ กับเรื่องที่มีที่กหักแต่รายละเอียดมากกว่า
 ชับซ้อนกว่า จากนั้นให้ผู้รับการทดลองแสดงความคิดเห็นเป็นครั้งแรกโดยการตอบ
 ข้อปัญหา แต่ละข้อปัญหามีคำตอบให้เลือก 5 คำตอบ เมื่อเก็บคำตอบของทุกคนแล้ว
 ผู้ดำเนินการทดลองจะแจกผลของการตอบปัญหาซึ่งเตรียมไว้ล่วงหน้าแล้วและผู้เข้า
 รับการทดลองทุกคนว่ามีเขาคนเกี่ยวเท่านั้นที่เลือกข้อนี้ คนอื่น ๆ ในกลุ่มมีความ
 คิดเห็นต่างไปจากนี้ และให้เขาแสดงความคิดเห็นอีกเป็นครั้งที่ 2 ว่า ใครจะมี
 ความคิดเห็นเปลี่ยนไปจากเดิมบ้างโดยให้ตอบลงในกระดาษว่างเก็บ เมื่อเก็บ
 ผลที่ได้ในครั้งที่ 2 แล้ว ก็จะมีมีการอภิปรายในกลุ่มด้วยการแลกเปลี่ยนข้อสันนิษ
 ฐาน และครูจะเป็นผู้แจกให้โดยอ้างว่าไม่ให้อภิปรายโดยวิธีพูด เพราะคนบางคน
 ไม่ชอบพูดหรือแสดงความคิดเห็นต่อหน้าผู้อื่น ในการแจกข้อสันนิษฐานซึ่งเตรียมไว้
 ผู้ดำเนินการทดลองจะสร้างท่าทีว่า เป็นข้อคิดเห็นของสมาชิกที่ร่วมการทดลอง
 ผู้รับการทดลองแต่ละคนจะได้รับข้อสันนิษฐาน 3 ประการ ประกอบไปด้วยข้อสันนิษ
 ฐานที่สนับสนุนความคิดเห็นของผู้รับการทดลองต่างไปเล็กน้อย และเป็นข้อสันนิษฐานที่
 คอตันหรือโต้แย้งความคิดเห็นของผู้รับการทดลองอย่างรุนแรง จากนั้นให้ทุกคน
 แสดงความคิดเห็นเป็นครั้งสุดท้าย

ผลการทดลองปรากฏว่ากลุ่มที่ได้รับรู้ผลการกระทำ (feedback) ซึ่งผู้ทดลอง
 เชื่อว่าจะทำให้ผู้รับการทดลองเกิดความเชื่อมั่นในตนเองต่ำ กลุ่มนี้มีความ
 ความคิดเห็นครั้งสุดท้ายเปลี่ยนแปลงไปจากครั้งแรกอย่างมีนัยสำคัญ ในการตอบ
 ปัญหาเกี่ยวกับฮอรัซ ขณะเดียวกันกลุ่มที่ได้รับรู้ผลการกระทำซึ่งผู้ทดลองเชื่อว่า
 จะทำให้ผู้รับการทดลองเกิดความเชื่อมั่นในตนเองสูง ในกลุ่มนี้พบว่ามีความพิศุทธิกรม
 คอตันความคิดเห็นของผู้อื่น ๆ ไม่เปลี่ยนความคิดเห็นไปจากเดิม ไม่คล้อยตาม
 ความคิดเห็นของผู้อื่นได้ง่าย ผลการวิจัยสนับสนุนทฤษฎีของแบส (Bass) ที่ว่า

บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงจะเชื่อในความสามารถของตนไม่เปลี่ยนความคิดเห็นไปตามบุคคลอื่นง่าย ๆ และเกี่ยวกับความเชื่อมั่นของบุคคลนี้มีความหมายสอดคล้องกับความเชื่อในเรื่องอัตลัษิตคังที่รอคเตอร์ได้เสนอไว้ ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า ผู้ที่มีความเชื่อในอัตลัษิตจากภายนอก มีแนวโน้มในการคล้อยตามมากกว่าผู้ที่มีความเชื่อในอัตลัษิตจากภายใน

เคลลี่ 49 (Kelly, 1957) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อมั่นของบุคคลในการตัดสินใจ และอิทธิพลของคนกลุ่มใหญ่ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็น โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาจำนวน 150 คน ให้กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนตัดสินใจว่าชอบหมากฝรั่งชนิดใดในจำนวนหมากฝรั่ง 3 ชนิด ซึ่งได้แก่ หมากฝรั่ง A, B และ C ที่ห่อด้วยกระดาษต่างกัน หมากฝรั่ง A ห่อด้วยกระดาษธรรมดาไม่ระบุว่ามีส่วนใด B ระบุว่าเป็นส่วนรสผลไม้ C ระบุว่าเป็นส่วนรสเชอรี่ (ในหมากฝรั่ง C มีส่วนผสมของสาร PTU หรือ Phenylthio carbamide ถ้ากินไปแล้วบางคนอาจบอกว่าไม่มีรสชาคอะไร แต่ในบางคนหลังจากกินไปแล้วประมาณ 10 วินาทีจะรู้สึกว่ามีรสขมเล็กน้อย) ในการดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม จำนวนครึ่งหนึ่งจะตัดสินใจเลือกหมากฝรั่งที่ตนชอบเพียงแต่ดูฉลากที่ห่อไว้ ส่วนอีกครึ่งหนึ่งจะตัดสินใจเลือกหมากฝรั่งที่ตนชอบหลังจากได้ชิมไปหมากทั้ง 3 ชนิดแล้ว การตัดสินใจให้คะแนน กลุ่มตัวอย่างทุกคนต้องตัดสินใจว่าชอบหมากฝรั่งชนิด B หรือชนิด C มากที่สุด เพื่อนำไปเปรียบเทียบกับหมากฝรั่งชนิด A หลังจากการตัดสินใจในการเลือกครั้งแรกแล้วทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการศึกษานี้จำนวน 90 คน นำมาจัดเป็นกลุ่มใหม่ 30 กลุ่ม

กลุ่มละ 3 คน โดยมีหลักเกณฑ์ในการจัดดังนี้ ใน 15 กลุ่มแรกประกอบไปด้วยผู้โศก
 รสหมากฝรั่งครั้งแรก 2 คน และผู้โศกตรัสหมากฝรั่ง 1 คน ส่วน 15 กลุ่มที่เหลือ
 ประกอบไปด้วยผู้โศกตรัสหมากฝรั่งในครั้งแรก 1 คน และผู้ไม่โศกตรัสหมากฝรั่ง 2 คน
 การจัดกลุ่มแต่ละกลุ่มมีหลักว่า จำนวนคนที่มากกว่าในแต่ละกลุ่มมีความเห็นไปในทำนองเดียว
 กัน ตัวอย่างเช่น ในการจัดกลุ่มที่ประกอบไปด้วยผู้โศกตรัสหมากฝรั่ง 2 คน ผู้ไม่โศกตรัส
 หมากฝรั่ง 1 คน ถ้า 2 คน ที่โศกตรัสหมากฝรั่งแล้วตัดสินใจเลือกหมากฝรั่ง B เหมือนกัน
 อีกคนหนึ่งที่ยังไม่โศกตรัสจะเลือกหมากฝรั่ง C ซึ่งเป็นความเห็นในทางตรงกันข้าม จากนั้น
 นำกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมารวมกัน ตัดสินเลือกหมากฝรั่งที่ชอบอีกครั้งหนึ่ง โดยให้ผู้โศก
 ตรัสหมากฝรั่งแล้ว หรือยังไม่โศกตรัสหมากฝรั่ง ซึ่งมีจำนวนมากกว่าในกลุ่มนั้น ๆ เป็นผู้ให้
 ความเห็นในการเลือกหมากฝรั่งชนิดใดก่อน เพื่อตรวจสอบว่าสมาชิกที่มีจำนวนน้อยกว่าในกลุ่มจะ
 เปลี่ยนความคิดเห็นของตนไปตามสมาชิก 2 คน ที่มีความเห็นไปในทำนองเดียวกันหรือไม่
 ผลปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่โศกตรัสหมากฝรั่ง เปลี่ยนความคิดเห็นของตนแตกต่างไปจาก
 ครั้งแรกมากกว่ากลุ่มที่โศกตรัสหมากฝรั่งแล้ว จะเห็นได้ว่าผู้ที่ยังไม่โศกตรัสหมากฝรั่ง ไม่ทราบ
 หารสชาติที่แท้จริงของหมากฝรั่งทั้ง 3 ชนิดเป็นอย่างไร เกิดความไม่เชื่อมั่นในการ
 ตัดสินใจของตน ซึ่งไปขัดแย้งกับสมาชิกในกลุ่มที่มีจำนวนมากกว่า สาเหตุนี้เองทำให้เกิด
 ความเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นเดิมที่มีอยู่ไปคล้อยตามคนกลุ่มใหญ่ ส่วนผู้โศกตรัสหมากฝรั่ง
 แล้วในครั้งแรก จะทราบถึงรสชาติของหมากฝรั่งที่แท้จริง ทำให้เกิดความแน่ใจและ
 เชื่อมมั่นในการตัดสินใจของเขา ความเชื่อมั่นนี้เองเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้บุคคลไม่คล้อย
 ตามความคิดเห็นของผู้อื่นได้ง่าย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คราวน์และลิเวแรนท์⁵⁰ (Crowne and Liverant, 1963) ได้ศึกษาพฤติกรรมการคล้อยตามของบุคคลที่มีความเชื่อในอัตลัษิตต่างกัน ในสภาพการณ์เช่นเกี่ยวกับการทดลองของแอสช์ (Asch) และสภาพการณ์ที่แปลกออกไปโดยมีการพนันเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย จุดประสงค์ที่สำคัญของการศึกษาค้างนี้ เพื่อทดสอบทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางสังคมของรอทเตอร์ที่ว่า การคล้อยตามมีส่วนเกี่ยวข้องกับระดับความคาดหวังของบุคคล ทั้งยังเชื่อว่าผู้ที่คล้อยตามผู้อื่น จะเป็นผู้ที่มีระดับความคาดหวังต่ำในผลสำเร็จที่ตนเองจะได้รับ และผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานในการศึกษาค้างนี้ว่า บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในอัตลัษิตจากภายในจะมีการคล้อยตามน้อยกว่าบุคคลที่มีความเชื่อในอัตลัษิตจากภายนอก และในสภาพการณ์พนันบุคคลที่มีลักษณะคล้อยตามมากจะมีการต่อรองน้อยลง เมื่อพนันด้วยความคิดเห็นของตนตามลำพังเนื่องจากขาดความมั่นใจในการตัดสินใจ กลุ่มตัวอย่างค้างนี้ เป็นนักศึกษา ระดับมหาวิทยาลัยจำนวน 110 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ตามคะแนนที่ได้รับจากแบบสอบถามวัดความเชื่อในเรื่องอัตลัษิตจากภายนอกของรอทเตอร์ ผู้ได้รับคะแนนเห็นระดับคะแนนเฉลี่ยจัดเป็นผู้มีความเชื่อในอัตลัษิตจากภายนอก ส่วนผู้ได้รับคะแนนต่ำกว่าระดับคะแนนเฉลี่ย จัดเป็นผู้มีความเชื่อในอัตลัษิตภายใน กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเข้าร่วมในการทดลองทั้งสองสภาพการณ์ค้างนี้ สภาพการณ์แรกดำเนินการทดลองเช่นเดียวกับวิธีของแอสช์ (Asch) ส่วนสภาพการณ์ที่สองมีการต่อรอง หรือการพนันเข้ามาเกี่ยวข้องในการพิจารณาตอบปัญหาในการทดลองของนักศึกษาทั้งหมดค้างงานอย่างหนึ่งร่วมกันคือ ทดสอบความสามารถในการใช้สายตาเปรียบเทียบความแตกต่าง ลักษณะของกลุ่มจุดบนสไลด์จำนวน 20 แผ่น แต่ละแผ่นประกอบด้วยกลุ่มจุดซึ่งจัดเรียง เป็นรูปทรงเรขาคณิตจำนวนสองกลุ่ม สไลด์เหล่านี้ได้นำไปทดลองสอบ

⁵⁰ Douglas P. Crowne and Shephard Liverant "Conformity under varying conditions of personal commitment" Journal of Abnormal and Social Psychology. 66(1963), 547-555.

กับคนจำนวน 12 คน ปรากฏว่าทำได้ถูกต้องระหว่าง 90 - 100 % การดำเนินการทดลอง นักศึกษาแต่ละคนเข้าร่วมในการตอบปัญหาต่อกลุ่มนักแนะจำนวน 4 คน เป็นชาย 2 คน หญิง 2 คน โดยกลุ่มนักแนะทั้งหมดเป็นผู้เริ่มตอบปัญหาก่อน ในสภาพการณ์แรก นักศึกษาร่วมตอบปัญหากต่อกลุ่มนักแนะโดยปกติ ส่วนในสภาพการณ์ที่มีการพนัน นักศึกษาได้รับเงินจำนวนหนึ่งเพื่อใช้ในการต่อรอง อาจเลือกต่อรอง เป็นจำนวนเงินเท่าใดก็ได้หรือไม่ต่อรองก็ได้ ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ในสภาพการณ์แรก นักศึกษาที่มีความเชื่อในอัตลิติตต่างกันมีพฤติกรรมการคล้อยตามไม่แตกต่างกัน ในสภาพการณ์ที่สอง กลุ่มที่มีความเชื่อในอัตลิติตจากภายในมีการคล้อยตามกลุ่มน้อยกว่า กลุ่มที่มีความเชื่อในอัตลิติตจากภายนอก และเมื่อพิจารณาจากระดับความคาดหวังของบุคคลทั้งสองกลุ่ม จะเห็นได้ว่ากลุ่มที่มีความเชื่อในอัตลิติตจากภายในตั้งระดับความคาดหวังไว้สูง ดังนั้นเขาจะต่อรองมากขึ้น เมื่อความคิดเห็นของตนเองแตกต่างไปจากบุคคลอื่น ซึ่งตรงกันข้ามกับกลุ่มที่มีความเชื่อในอัตลิติตจากภายนอกซึ่งตั้งระดับความคาดหวังไว้ต่ำกว่า ดังนั้นในครั้งที่เขาพนันด้วยความคิดเห็นของตนเองตามลำพังการต่อรองจะน้อยลง เนื่องจากเกิดความไม่มั่นใจในการตัดสินใจ นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ที่มีความเชื่อในอัตลิติตจากภายในไม่มีความแตกต่างกันในการต่อรองไม่ว่าจะเป็นครั้งที่เขาพนันด้วยความคิดเห็นของตนเอง หรือ มีความคิดเห็นในตนเองเกี่ยวกับกลุ่ม และเมื่อพิจารณาความแตกต่างระหว่างเพศในการคล้อยตามพบว่าในทั้งสองสภาพการณ์เพศชายในทั้งสองสภาพการณ์ไม่มีความแตกต่างกัน สำหรับเพศหญิงในสภาพการณ์ของการพนันมีการคล้อยตามมากกว่าในสภาพการณ์แรก

ผลการทดลองครั้งนี้จะเห็นได้ว่า นอกจากความเชื่อในเรื่องอัตลิติต จะมีผลทำให้พฤติกรรมการคล้อยตามแตกต่างกันแล้ว เพศเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่มีผลต่อพฤติกรรมการคล้อยตาม

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการพิจารณาถึงความเชื่อในเรื่องอัตลัษิตกับพฤติกรรมกรรมการคดอยตามพบว่าผลงานส่วนใหญ่ เช่น แฮมิลตัน⁵¹ (Hamilton) 1973) - ฮอชบอม ⁵² (Hochbaum, 1954) เคลลีและแลมบี ⁵³ (Kelly and Lamb, 1957) สอดคล้องกับทฤษฎีของรอตเตอร์ที่ว่าผู้มีความเชื่อในอัตลัษิตจากภายในจะมีการคดอยตามความคิดเห็นของผู้น้อยกว่าผู้มีความเชื่อในอัตลัษิตจากภายนอก เพราะวามบุคคลเหล่านี้จะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง ดังนั้นการกระทำสิ่งใด ๆ เขาจะใช้ความคิดเห็นของตน ไม่คดอยตามความคิดเห็นของผู้นอได้ง่าย ฉะนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานข้อที่ 2 ว่านักศึกษาที่มีความเชื่อในอัตลัษิตจากภายใน และนักศึกษาที่มีความเชื่อในอัตลัษิตจากภายนอก จะมีระดับพฤติกรรมกรรมการคดอยตามต่างกัน

งานวิจัยเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างเพศในการคดอยตาม

โคลลีแมน เบรค และ มอตัน ⁵⁴ (Coleman, Blake and Mouton, 1958) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความแตกต่างของเพศในพฤติกรรมกรรมการคดอยตาม เพื่อต้องการทราบว่า เพศมีผลทำให้เกิดการคดอยตามแตกต่างกันหรือไม่ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยจำนวน 60 คน เพศชายและเพศหญิงจำนวนเท่ากัน แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม แต่ละกลุ่มประกอบด้วยชาย 15 คน หญิง 15 คน ใ้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มตอบปัญหาทั้งหมด 12 ข้อ

51 Peter Kerr Hamilton, loc. cit.

52 Godfrey M. Hochbaum, loc. cit.

53 Harold H. Kelly and Thomas W. Lamb, loc. cit.

54 Janet Fagon Coleman, Robert R. Blake and Jane Srygley

ซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับเหตุการณ์โดยทั่วไป ภูมิศาสตร์ การเมือง วรรณคดี ภาษา และวิทยาศาสตร์ ปัญหาเหล่านี้ได้ผ่านการทดสอบมาแล้วว่ากลุ่มตัวอย่างระดับเดียวกับที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้สามารถตอบปัญหาได้อย่างถูกต้อง 90 % จากสภาพการณ์ทดลองโดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มตัวอย่างกลุ่มแรก เข้าร่วมตอบปัญหากับกลุ่มนักแนะชายจำนวน 3 คน กลุ่มตัวอย่างอีกกลุ่มหนึ่ง เข้าร่วมตอบปัญหากับกลุ่มนักแนะหญิงจำนวน 3 คน และในการดำเนินการทดลอง กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนจะต้องตอบปัญหาหลังจากกลุ่มนักแนะได้ตอบไปแล้ว และข้อใดที่ตอบผิดตามกลุ่มนักแนะถือว่าเป็นการคล้อยตาม ผลปรากฏว่าความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาที่ให้ตอบกับการคล้อยตามในชายเท่ากับ .58 หญิงเท่ากับ .89 ผลที่ได้แสดงให้เห็นว่า เพศหญิงมีลักษณะในการคล้อยตามมากกว่าเพศชาย

ฮอฟแมน 55 (Hoffman, 1971) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรม การคล้อยตามของ เด็กชายและเด็กหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นที่ 8, 10 และ 12 กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 180 คน แต่ละระดับชั้นประกอบไปด้วยชาย 30 คน หญิง 30 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างในแต่ละระดับชั้นออกเป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม จัดสภาพการณ์ทดลองเช่นเดียวกับแอสช์ (Asch) แต่ งานที่ให้กลุ่มตัวอย่างทำ เป็นการรับรู้เกี่ยวกับความแตกต่างของเสียงที่ได้ยิน ผู้รับการทดลองของแต่ละคนต้องตัดสินใจอัตราความเร็วในการกระทบกันของ เครื่อง เมโทรโนมิเตอร์ (Metronometer) ที่ได้ทำการบันทึกเสียงไว้ และอัตราความเร็วในการกระทบกันของ เครื่อง เมโทรโนมิเตอร์นี้ ได้รับการคัดเลือกจากผู้เชี่ยวชาญ ก่อนที่จะนำมาทำการทดสอบแล้วว่าผู้รับการทดลองสามารถตัดสินใจคำตอบที่ถูกต้อง ได้ การดำเนินการทดลองผู้รับการทดลองแต่ละคนในกลุ่มทดลองจะต้อง เข้าร่วม

ทำงานกับกลุ่มนักแนะ การตอบปัญหาทั้งหมด กลุ่มนักแนะเป็นผู้เริ่มให้คำตอบก่อน โดยบอกคำตอบที่ผิดเป็นถูกและที่ถูกเป็นผิด ข้อใดที่ผู้รับการทดลองตอบผิดตามกลุ่มนักแนะก็จะได้รับคะแนนการคล้อยตาม ส่วนกลุ่มควบคุม ผู้รับการทดสอบแต่ละคน ตัดสินอัตราความเร็วของเสียงที่ได้ยินตามลำพังไม่มีกลุ่มนักแนะ ผลปรากฏว่า เมื่อบุคคลตอบร่วมกับกลุ่มนักแนะมีพฤติกรรมกรรมการคล้อยตามมากกว่า เมื่อให้เขาตอบตามลำพัง และพบว่าเมื่อผู้รับการทดลองอยู่ในระดับชั้นเรียนสูงขึ้นจะมีการคล้อยตามลดน้อยลง นอกจากนี้พบว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างเพศในพฤติกรรมกรรมการคล้อยตาม อย่างไรก็ตาม ผลการทดลองครั้งนี้แย้งกับผลงานวิจัยของคนอื่น ๆ เช่น คราวน์ และ ลีแวนท์⁵⁶ (Crowne, Liverant, 1963) โคลีแมน เบลค และมอร์ตัน⁵⁷ (Coleman, Blake and Mouton, 1958) นอกจากนั้นยังไม่เป็นไปตาม ทฤษฎีของแบส (Bass) ที่ว่าเพศเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้เกิดพฤติกรรมกรรมการคล้อยตามต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำตัวแปร เรื่อง เพศมาทำการศึกษาซ้ำอีกครั้งหนึ่ง

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึง เรื่อง เพศกับพฤติกรรมกรรมการคล้อยตามจะเห็นว่าผลงานวิจัยส่วนใหญ่ เช่น คราวน์ และ ลีแวนท์ โคลีแมน เบลค และมอร์ตัน แสดงให้เห็นว่า เพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรมกรรมการคล้อยตามต่างกัน โดยที่เพศหญิงมีการคล้อยตามมากกว่าเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของแบส ค่ายเหตุนี้ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานข้อที่ 3 ว่า นักศึกษาเพศชายและเพศหญิงจะมีระดับพฤติกรรมกรรมการคล้อยตามแตกต่างกัน

56

Douglas P. Crowne and Shepard Liverant., loc.cit.

57

Janet Fagon Coleman, Robert R. Blake and Jane Srygley Mouton., loc.cit.

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ความมุ่งหมายทั่วไป

เพื่อศึกษาอิทธิพลของสภาพการณ์ ความเชื่อในเรื่องอัตลัษิตและเพศ ที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการคลดยตาม

ความมุ่งหมายเฉพาะ

1. เพื่อศึกษา เปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการคลดยตามของนักศึกษาที่มีความเชื่อในเรื่องอัตลัษิตต่างกัน ในสภาพการณ์ที่เป็นกลุ่มครูและกลุ่มเพื่อน
2. เพื่อศึกษา เปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการคลดยตามของนักศึกษาทั้งชายและหญิง ในสภาพการณ์ที่เป็นกลุ่มครูและกลุ่มเพื่อน
3. เพื่อศึกษา เปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการคลดยตามของนักศึกษาทั้งชายและหญิงที่มีความเชื่อในเรื่องอัตลัษิตต่างกัน ในสภาพการณ์ที่เป็นกลุ่มครู และกลุ่มเพื่อน
4. เพื่อศึกษาแตรวมของสภาพการณ์ ความเชื่อในเรื่องอัตลัษิตและเพศ ที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการคลดยตาม

สมมติฐานของการวิจัย

1. ในสภาพการณ์ที่เป็นกลุ่มครูและสภาพการณ์ที่เป็นกลุ่มเพื่อน นักศึกษาจะมีระดับพฤติกรรมวารคลดยตามแตกต่างกัน
2. นักศึกษาที่มีความเชื่อในอัตลัษิตจากภายใน และนักศึกษาที่มีความเชื่อในอัตลัษิตจากภายนอกจะมีระดับพฤติกรรมกรรมการคลดยตามแตกต่างกัน
3. นักศึกษาเพศชาย และเพศหญิง จะมีระดับพฤติกรรมกรรมการคลดยตามแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตของการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตร
วิชาการศึกษาชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2517 วิทยาลัยครูอุตรดิตถ์ อายุระหว่าง 17 -
19 ปี มีระดับคะแนนเฉลี่ยจากภาคเรียนแรกถึงภาคเรียนที่ห้า ตั้งแต่ 2.0 - 2.5
จำนวน 80 คน ชาย 40 คน หญิง 40 คน
2. สภาพการณ์ที่ใช้ในการทดสอบพฤติกรรมการคล้อยตาม มุ่งศึกษาเฉพาะ
สภาพการณ์ที่เป็นกลุ่มครู และกลุ่มเพื่อนเท่านั้น
3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ เป็นผู้ได้รับคะแนนจากแบบสอบถาม
วัดความเชื่อในเรื่องอัตลัษิต สูงและต่ำจำนวน 20 % ของกลุ่มผู้เข้ารับการทดสอบทั้งหมด
เมื่อแยกตามเพศ

ขอตกลงเบื้องต้น

1. กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามวัดความเชื่อในเรื่องอัตลัษิตด้วยความจริงใจ
ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกมาเพื่อใช้ในการศึกษาคั้งนี้สามารถเป็นตัวแทนที่จะอธิบายผล
ของข้อมูลได้
2. การวิจัยคั้งนี้เชื่อว่า กลุ่มตัวอย่างไม่รู้ตัวว่ากำลังได้รับการทดสอบ
ดังนั้นผลการศึกษาคั้งนี้จึงนำไปใช้อธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมการคล้อยตามได้

ความจำกัดของการวิจัย

การศึกษาคั้งนี้ไม่ได้ควบคุมตัวแปรในคั้ง ความวิตกกังวล ประสบการณ์
ที่ผ่านมาในอดีต ซึ่งรวมถึงความสำเร็จที่เคยได้รับ และการอบรมเลี้ยงดู ด้วยเหตุที่
ตัวแปรเหล่านี้อาจมีผลต่อพฤติกรรมการคล้อยตาม

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การคล้อยตาม หมายถึงพฤติกรรมที่บุคคลแสวงแสลงออกมาให้เหมือนหรือ

คล้ายคนหุนมาก โดยพฤติกรรมนั้นไม่ตรงกับความจริงใจของตนเอง หากแต่ต้องการแสดงออกดังกล่าว เพื่อให้ตนเองเกิดความปลอดภัย เนื่องจากพฤติกรรมของตนไม่ต่างไปจากคนหุนมาก

กลุ่มนักแนะ หมายถึงกลุ่มบุคคลซึ่งได้รับการฝึกหัดในการแสดงกิริยาท่าทาง รวมถึงวิธีการตอบคำถาม และทราบถึงความมุ่งหมายในการศึกษาทดลองเป็นอย่างดี บุคคลเหล่านี้จะสร้างทำพฤติกรรมไปในทางที่คนสามัญทั่วไปเห็นว่าไม่ถูกต้อง แล้วสังเกตพฤติกรรมของผู้รับการทดสอบว่าเป็นไปตามกลุ่มนักแนะหรือไม่ ถ้าเหมือนกลุ่มนักแนะบ่อยครั้ง แสดงว่าบุคคลนั้นมีบุคลิกในการคล้อยตามมาก ถ้าไม่คอยเหมือนกลุ่มนักแนะ แสดงว่าบุคคลนั้นไม่มีบุคลิกภาพในการคล้อยตาม หรืออาจมีแต่อยู่ในระดับต่ำ กลุ่มนักแนะที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้มี 2 กลุ่ม ได้แก่กลุ่มเพื่อน และกลุ่มครู

— กลุ่มเพื่อน หมายถึงกลุ่มนักแนะซึ่งเป็นนักศึกษาอยู่ในระดับชั้นเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง

— กลุ่มครู หมายถึงกลุ่มนักแนะซึ่งเป็นอาจารย์ผู้ทำการสอนในวิทยาลัยครูของกลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้

ความเชื่อในอคติจิตจากภายใน หมายถึง ความเชื่อที่ว่า ความสำเร็จ ความล้มเหลว หรือความเป็นไปของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตน เป็นผลมาจากความสามารถ ทักษะ หรือการกระทำของตนเอง โดยถือเอาคะแนนที่ได้จากเครื่องมือวัดความเชื่อในอคติจิตจากภายใน—ภายนอกเป็นเกณฑ์ ในที่นี้เป็นบุคคลที่ทำคะแนนได้จำนวน 20 % ของผู้เข้าสอบทั้งหมด

ความเชื่อในอคติจิตจากภายนอก หมายถึงความเชื่อที่ว่าความสำเร็จ ความล้มเหลว หรือความเป็นไปของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตน ขึ้นอยู่กับโชคกลาง ความบังเอิญ หรือขึ้นอยู่กับอำนาจของผู้อื่น โดยถือเอาคะแนนที่ได้จากเครื่องมือวัดความเชื่อในอคติจิตจากภายใน—ภายนอกเป็นเกณฑ์ ในที่นี้เป็นบุคคลที่ทำคะแนนได้สูงจำนวน 20 % ของกลุ่มผู้เข้าสอบทั้งหมด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางสำหรับครู ในการฝึกฝนให้นักเรียนเป็นคนกล้าคิด กล้าพูด และกล้าแสดงความคิดเห็นของตนเอง แก่คนทั่วไปอย่างเปิดเผย
2. เป็นประโยชน์ในทางแนะแนว คือทำให้ทราบถึงสาเหตุในการทำให้เกิดพฤติกรรมกรรมการคล้อยตาม
3. เป็นแนวทางในการบริหารงาน สำหรับผู้บริหารงานของหน่วยต่าง ๆ ที่จะต้องให้ความสนใจ และยอมรับข้อคิดเห็นของผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชา โดยเฉพาะในการแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม
4. เพื่อขยายการศึกษาวิจัยด้านจิตวิทยาสังคมให้กว้างขวางขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย